

Tantárgy neve: Városantropológia (OTKA-Köztérkutatás)	Tantárgy Neptun kódja: BTOETSZVN1-24 Tárgyfelelős intézet: BTK-AFTI Tantárgyelem: szabadon választható (Spec.koll.)
Tárgyfelelős: Dr. Dobák Judit	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2 C / 1 épület III em. 308.	Számonkérés módja: gy.j.
Kreditpont:	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kutatás központi fogalma a köztér. A köztér olyan nyílt, bárki által használható terület, amely városi szövetben aktívan jelen van, körülhatárolható, vagyis van olyan fizikai határa, amelyet szemmel láthatóan el lehet választani a környezettől. A tér lehet konkrét közigazgatási névvel ellátott tér, de lehet házak, utcák, vagy egyéb tájféldrajzi vagy műtárgy által határolt teresedés is, függetlenül attól, hogy visel-e társadalmilag deklarált nevet. Az elsősorban antropológiai, de módszerénél és megközelítésmódjánál fogva interdiszciplináris (vagyis több tudományterületet is érintő) kutatás poszt szocialista városokban vizsgálja a társadalom által tartalommal megtöltött közteret. Így a vizsgálódás az alábbi helyeken történik: Avas-dél lakótelep, Kazincbarcika, Tiszaújváros. A kutatásnak számos kulcsfogalma közül néhány: közterület, a közösen használt tér, a nyilvános tér, térhasználat, a tér és a társadalom kapcsolata, a tér kommunikációja, a térről való kommunikáció, a tér mint kommunikációs fél, a tér szimbolikus tartalmai, a tér történelme, a tér virtuális világban való másodlagos élete, a tér funkciói, a tér használói, tér és egyén – tér és közösség kapcsolata. Minden hallgatónak egyénileg vagy csoportosan egy önálló témát kell kidolgoznia. A félév során a helyszínen (terepen) is lehet kutatást, megfigyelést, elemzést végezni, de csak másodlagos források használatával készült elemzés is elfogadható.	
Tantárgy tematikus leírása:	
Szeminárium: A szeminárium keretében feldolgozható (javasolt témacsoportok): 1. Ilyen volt-ilyen lett. Régi (1950-től 2000-ig) közteret ábrázoló fotók felkutatása, és a fotó elkészítésének ismételése. A hallgatók családi fotókat felkutatva, ismételten elkészíti a fényképet a mai állapotáról. Lehetőleg ugyanolyan szögben, ugyanolyan beállításokat alkalmazva. Három helyszín: Avas-dél lakótelep, Kazincbarcika vagy Tiszaújváros helyszíneken. Fotókat adatközlőktől is felkutathat a hallgató, de használhatja a Fortepan.hu-n megjelenő képeket, vagy bármely jogtisztán beszerezhető képet. A feladat a két fotó bemutatása, és egy rövid elemzés készítése a fényképkészítés módjáról, a bemutatott köztér változásáról. 2. Az Avas-dél lakótelep, vagy Kazincbarcika, vagy Tiszaújváros online reprezentációja. A feladat megvizsgálni, hogy a város lakói hogyan jelenítik meg a közösségi tereket, miről és milyen formában beszélnek a közösségi térrel kapcsolatban? Elemző esszé készítése az online közösségi oldalakon megjelenő tartalmak alapján. A feladat végrehajtásához óra keretében a hallgatók segítséget kapnak. 3. Helyi sajtó vizsgálata: A helyi sajtó folyamatában követi a város, vagy városrész változásait, legtöbbször olyan témát választ, amely foglalkoztatja a helyi lakosságot, közösségi problémákra reflektál, és felszínen tartja a városlakók problémáit, beszámol az aktuális fejlesztésekről, büntényekről, hiatusokról, problémákról. A helyi sajtó vizsgálata lehetőséget ad egy-egy kiválasztott időszak elemzéséhez. A hallgatók ebben a témában kiválaszthatnak egy időszakot, és egy helyi sajtóterméket (rádióriportok, helyi tv adásai, helyi nyomtatott sajtó) és abból elemző esszét készíthetnek. Amennyiben lehetséges, a kiválasztott időszakról egy-egy interjúalanyt is érdemes (nem kötelező) megkérdezni. 4. „Térképek a fejünkben”: Mentális térképek felvétele és elemzése Tiszaújvárosban, Kazincbarcikán vagy az Avas-dél lakótelepen. A tér észlelése, megélése és a fizikai jellemzői között különbségek lehetnek. Változhat a képünk egy adott térről annak megfelelően, hogy milyen emlékeink, érzéseink, tapasztalatok kötődnek hozzá. Ebben a feladatban egy-egy adatközlővel kell térképet rajzoltatni a kiválasztott helyszínen. A feladat a rajz felvétele és elemzése. (Aki ezt a feladatot választja, adok hozzá megfelelő felkészítést.)	

A választott témához a hallgatók folyamatos segítséget kapnak az oktatótól.
A csütörtöki, órarend szerinti óra lehetőséget ad személyes konzultációra, szükség esetén online konzultáció lehetséges. Ezt követően a szemináriumon megbeszéljük az elkészült munkákat.
A rendszeres óra időpontja: csütörtök 10.00-11.30.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A feladatokat egyénileg kell elkészíteni, de csoportban is lehet a megfigyeléseket, interjút készíteni. A dolgozatokat, fotókat a judit.dobak@uni-miskolc.hu emailcímmre kell elküldeni, és rövid beszámoló keretében ismertetni az órán.

Kötelező irodalom:

A. Gergely András (szerk.) 2006-2010 *Város a képen (Városantropológiai mintázatok Terézváros példáján)*. Budapest: MTA Politikai Tudományok Intézete Etnoregionális és Antropológiai Kutatóközpont, pp. 7-40. (ISBN 978-963-7372-45-2, ISSN 1416-8391). Internet:

<https://mek.oszk.hu/10300/10306/10306.pdf>

A. Gergely András – Bali János (vál., szerk.) 2007 *Városantropológiai vázlatok és változatok. A városmegismerés kérdőjeleiből*. Budapest: MTA PTI Etnoregionális Kutatóközpont - ELTE BTK Néprajzi Intézet (ISBN 978-963-7372-56-8, ISSN 2061-6910). Internet:

<https://mek.oszk.hu/08200/08262/08262.pdf>

Szijártó Zsolt (szerk.) 2010 *KÖZ/TÉR. Fogalmak, nézőpontok, megközelítések*. Budapest-Pécs: Gondolat Kiadó - PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék (ISBN 978 963 693 251 0, ISSN 1789-5499).

Internet: <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/szijarto-zsolt-szerk-kozter-fogalmak-nezopontok-megkozelitesek-2010/?pg=0&layout=s>

Ajánlott irodalom:

Berki Márton – Halász Levente (szerk.) 2014 *A társadalom terei, a tér társadalma*. Budapest: Art Webber Studio. Internet:

http://real.mtak.hu/25188/1/a_tarsadalom_terei_a_ter_tarsadalma.pdf

Cheshmehzangi, Ali 2012 Identity and Public Realm. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 50 307 – 317. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812031746>

Csizmady Adrienne 2003 *A lakótelep*. Budapest: Gondolat. Internet:

<https://www.szaktars.hu/gondolat/view/cszimady-adrienne-a-lakotelep-2003/?pg=0&layout=s>

G. Fekete Éva – Nagy Zoltán – Lipták Katalin – Kiss Julianna (szerk.) 2018 *Szociális és szolidáris gazdaság a poszt-szocialista perifériákon*. Miskolc: ME Gazdaságtudományi Kar. Internet:

https://nemzetkozi-gazdalkodas.hu/files/13250/OTKA_k%C3%B6nyv.pdf

Gyáni Gábor 1990 *A városi mikroterek társadalomtörténete*. In *Tér és társadalom* 4. évf. (1990) 1. sz., pp. 1-13. Internet:

<http://real.mtak.hu/118313/1/160-Tanulm%C3%A1ny%C3%B6veg-320-1-10-20110806.pdf>

Jelinek Csaba - Bodnár Judit - Czirfusz Márton - Gyimesi Zoltán (szerk.) 2013 *Kritikai városkutatás*. Budapest: L'Harmattan. Internet:

<https://mek.oszk.hu/15200/15271/15271.pdf>

Rechnitzer János – Berkes Judit (szerk.) 2021 *Nagyvárosok Magyarországon*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó. Internet a linket ld. a keretes rész után. https://nkerpo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/16508/863_Nagyvarosok_Magyarorszagon.pdf;jsessionid=86451396A78F02D2F5C8D50ECAA752F4?sequence=1